

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
proefsleuven op Groningen Airport
Eelde, gemeente Tynaarlo (Dr.)**

ARC-Rapporten 2005-304
S.J. Tuinstra & A. Wieringa

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
proefsleuven op Groningen Airport
Eelde, gemeente Tynaarlo (Dr.)**

concept versie

S.J. Tuinstra & A. Wieringa

ARC-Rapporten 2005-304

Groningen
6 juli 2005

-----Original Message-----

From: S.J.Tuinstra [mailto:s.tuinstra@arcbv.nl]

Sent: donderdag 7 juli 2005 9:44

To: Sybrandy, Andries

Subject: Proefsleuven

Beste heer Sybrandy

Bij deze het concept rapport van het archeologische onderzoek op Groningen airport. Het gaat hier om een concept, en enkele zaken zoals afbeeldingen ontbreken nog. De tekst is echter compleet, en de conclusies en aanbevelingen zijn definitief. Hopelijk bied dit rapport u genoeg informatie.

Met vriendelijke groet,

S.J. Tuinstra
Projectleider ARC bv

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Groningen Airport Eelde is voornemens haar start- en landingsbaan te verlengen en haar cargoterrein uit te breiden. Omdat deze werkzaamheden het bodemarchief zullen vernietigen dan wel sterk aantasten, werd in opdracht van Groningen Airport Eelde een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven uitgevoerd. Het onderzoek werd uitgevoerd door Archaeological Research & Consultancy (ARC bv), de projectleiding was in handen van Drs. S.J. Tuinstra.. De veldploeg bestond verder uit A. Wieringa, B. Huizenga, P. Sikkema en E.T. van Klinken. De ligging van de sleuven werd bepaald naar aanleiding van een booronderzoek, uitgevoerd in 2003 (Huis in 't Veld, 2003 en Essink, 2003b). Het onderzoek vond plaats van 30 mei tot en met 2 juni 2005.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

De proefsleuven zijn gegraven aan de rand van Groningen Airport Eelde, ten zuiden en zuidoosten van het dorp Eelde, gemeente Tynaarlo. Op de Franse kaart van 1812 valt het onderzoeksgebied gedeeltelijk binnen de noordes van Yde en gedeeltelijk in de madelanden van de Westerloop. Tegenwoordig zijn de onderzochte terreinen in gebruik als grasland of onderdeel van Groningen Airport Eelde.

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2005/304
Provincie	Drenthe
Gemeente	Tynaarlo
Plaats	Eelde
Toponiem	Groningen Airport Eelde
Kaartblad	12B
Coördinaten	235.000/572.400
Geomorfologie	dekzand op keileemplateau

1.4 Doel van het onderzoek

Ten behoeve van het onderzoek is een programma van eisen (PvE) opgesteld door drs. C.G. Koopstra (ARC bv). Hierin staat onder meer het doel van het onderzoek verwoord, namelijk: het onderzoek moet allereerst een antwoord geven op de vraag of dit terrein behoudenswaardig is in de zin van het selectiebeleid van het ministerie van O,C&W. In de tweede plaats moeten de resultaten gebruikt kunnen worden voor een goede planning van een eventuele planinpassing dan wel een vervolgonderzoek als de locatie als behoudenswaardig wordt aangemerkt (kencijfers). Hieruit voortvloeiend is er de volgende vraagstelling:

- 1 *Hoe is het gesteld met de gaafheid van het bodemarchief ter plaatse, zowel in de horizontale als verticale zin?*
- 2 *Hoe is het gesteld met de conservering van het vondstmateriaal?*
- 3 *Is er een relatie te leggen tussen de mobilia en de grondsporen?*
- 4 *Wat is de aard en ouderdom van de aangetroffen archeologische sporen? Behoren de sporen tot een bepaalde periode en een bepaald cultuurgebied?*
- 5 *Hoe zeldzaam zijn de aangetroffen sporen binnen de archeoregio en hoe groot is de informatiewaarde?*
- 6 *Biedt de locatie mogelijkheden om het toenmalige landschap en de exploitatie daarvan te reconstrueren?*
- 7 *Welke graad van waardering dient aan het onderzoeksgebied gegeven te worden?*

1.5 Werkwijze

In gebied 1, het cargoterrein, zijn twee proefsleuven aangelegd van 50 m lengte en met een breedte van 5 m. Proefsleuf 1 is gelegen tussen boringen 38 en 39, proefsleuf 2 tussen boringen 28 en 29 (Essink 2003b). Proefsleuf 3, met een lengte van 125 m en een breedte van 5 m, is aangelegd in gebied 2, het terrein van de baanverlenging (Huis in 't Veld 2003). Deze proefsleuf is iets oostelijk aangelegd van de aangegeven plek in verband met de aanwezigheid van de landingslichten van Groningen Airport Eelde in het verlengde van de start- en landingsbaan. In de proefsleuven is de bovengrond verwijderd totdat een goed leesbaar vlak aangelegd kon worden. De aangelegde proefsleuven zijn getekend en gefotografeerd, en het vondstmateriaal is geborgen. De meetpunten gebruikt bij de aangelegde proefsleuven zijn vastgelegd door de RD-coördinaten van deze punten te laten inmeten door

Ingenieursbureau BCC bv.

2 Resultaten

2.1 Vooronderzoek en geo-archeologische context

Het onderzoeksgebied ligt relatief hoog ten opzichte van het omringende gebied. In de nabijheid bevinden zich diverse waterlopen. Deze combinatie van een relatief hoge ligging en de nabijheid van natuurlijke waterlopen voor onder andere transport en drinkwatervoorziening, maakt het gebied potentieel interessant voor prehistorische bewoning. Landschappelijk gezien is er derhalve een gereede kans op het aantreffen van archeologica op het niveau van het oude maaiveld, de top van het dekzand. Deze kans is het grootst op het meest westelijke deel van het onderzoeksgebied. Hier is mogelijk sprake van een oude es. Esdekken hebben een conserverende werking op het bodemarchief omdat ze het onderliggende oude maaiveld afdekken, waardoor sporen van prehistorische bewoning goed bewaard blijven. Zoals in de inleiding reeds is gezegd, is in een eerdere fase door ARC bv booronderzoek verricht om de potentiële archeologische waarde van het terrein in te schatten. Hierbij werden enkele plaatsen ondeckt die mogelijk archeologisch interessant konden zijn. Hier was sprake van een intact esdek of een redelijk intact podzolprofiel waardoor eventuele aanwezige archeologische resten goed behouden zullen zijn (Huis in 't Veld 2003)(2003) en (Essink 2003). Op deze locaties is het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.

De archeologische verwachting van het onderzoeksterrein is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) is middelhoog tot laag. In de landelijke archeologische database ARCHIS zijn geen archeologische vondsten op het terrein bekend.

Volgens de bodemkaart bestaat de bodem van het onderzoeksterrein uit lemig fijn zand met daaronder keileem of potklei beginnend tussen 40 en 120 cm beneden maaiveld en tenminste 20 cm dik.

2.2 Proefsleuven

De drie aangelegde proefsleuven liggen ver uitelkaar. Sleuf 1 ligt op het toekomstige cargoterrein, maar buiten het huidige vliegveldterrein. Sleuf 2 ligt ook op het toekomstige cargoterrein, maar binnen de hekken van het vliegveld. Sleuf 3 ligt in het verlengde van de startbaan, hemelsbreed enkele kilometers verwijderd van het cargoterrein. Daarom worden de resultaten per sleuf besproken.

proefsleuf 1

Over de gehele proefsleuf is de natuurlijke bodem grootschalig verstoord. Er hebben zowel grote vergravingen plaatsgevonden als mede egalisatie. Derhalve is de kans op intacte archeologische sporen in dit deel van het terrein gering te noemen. De verstoringen moeten, gezien de vondsten van 20e-eeuws puin, van (sub-)recente datum zijn. Volgens een mondelinge mededeling van een medewerker van Groningen Airport Eelde heeft op dit terrein vroeger een grasdrogerij gestaan. Het is goed mogelijk dat de verstoringen gerelateerd kunnen worden aan deze grasdrogerij.

proefsleuf 2

Ook in proefsleuf 2 is er sprake van verstoringen. De top van de podzol blijkt verploegd, en het terrein is sterk opgehoogd. Van noord naar zuid is te zien dat de oorspronkelijke bodem oploopt, tot vlak onder het huidige maaiveld. Bij de aanleg van het vliegveld heeft waarschijnlijk grootschalige egalisatie plaatsgevonden, waarmee we er vanuit kunnen gaan dat nog aanwezige zandkoppen afgetopt zijn. Het opgravingsvlak is aangelegd direct onder de verploegingen, in de top van de C-horizont. Hierin zijn geen sporen gevonden en werden geen vondsten gedaan.

proefsleuf 3

Proefsleuf 3, vanwege de lengte onderverdeeld in twee werkputten, vertoont een grotendeels intact bodemprofiel. Er is sprake van bodemvorming (veldpodzol), en ploegen heeft nauwelijks geleid tot aantasting van de natuurlijke bodemopbouw. Toch lijkt hier de bovengrond ook iets geëgaliseerd. Gezien de natuurlijke sporen in het vlak, die zich aftekenen als grillige roestrode patronen, heeft er in het verleden struikgewas of bos gegroeid op het terrein. Sporen van menselijke activiteit in het verleden zijn, één uitzondering daargelaten, niet waargenomen. Deze uitzondering betreft een concentratie van ijzerslakken (of ijzeroer). Deze liggen in een vaag zichtbare kuil. Het totaal ontbreken van dateerbaar vondstmateriaal of dateerbare grondsporen maakt deze vondst niet verder determineerbaar.

3 Conclusies

De meeste in de inleiding gestelde onderzoeksvragen kunnen slechts ten dele worden beantwoord, vanwege het feit dat er tijdens het onderzoek nauwelijks archeologica werd aangetroffen.

- 1 *Hoe is het gesteld met de gaafheid van het bodemarchief ter plaatse, zowel in de horizontale als verticale zin?*
Sleuf 1 is zwaar verstoord, en ondanks het feit dat in sleuf 2 en sleuf 3 een vlak kon worden aangelegd in de ongeroerde top van de C-horizont werden ook in deze sleuven geen noemenswaardige archeologische resten gevonden. Een archeologisch bodemarchief als zodanig is niet aanwezig.
- 2 *Hoe is het gesteld met de conservering van het vondstmateriaal?*
Niet van toepassing.
- 3 *Is er een relatie te leggen tussen de mobilia en de grondsporen?*
Niet van toepassing.
- 4 *Wat is de aard en ouderdom van de aangetroffen archeologische sporen? Behoren de sporen tot een bepaalde periode en een bepaald cultuurgebied?*
Niet van toepassing.
- 5 *Hoe zeldzaam zijn de aangetroffen sporen binnen de archeoregio en hoe groot is de informatiewaarde?*
Niet van toepassing.
- 6 *Biedt de locatie mogelijkheden om het toenmalige landschap en de exploitatie daarvan te reconstrueren?*
Met name het terrein rond proefsleuf 1 en 2 is dermate aangetast dat hier nauwelijks mogelijkheden zijn om het oude landschap te reconstrueren. Dit geldt voor proefsleuf 3 in mindere mate, vooral omdat het landschap rond

deze sleuf nog authentiek oogt. Ook hier zijn sporen en archeologische indicatoren te gering aanwezig om deze vraag te kunnen beantwoorden.

7 *Welke graad van waardering dient aan het onderzoeksgebied gegeven te worden?*

De waardering van het onderzoeksgebied kan als laag worden aangemerkt.

4 Aanbeveling

Gezien het vrijwel ontbreken van archeologische grondsporen en vondsten in het onderzoek is het niet aannemelijk dat door de geplande werkzaamheden waardevolle archeologische sporen verloren zullen gaan. Nieuwbouw levert derhalve archeologisch gezien geen bezwaren op.

Literatuur

Essink, M., 2003. *Een tweede inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen op het cargoterrein van Groningen Airport Eelde te Eelde, gemeente Tynaarlo (Dr.)*. Groningen (ARC-Rapporten 2003-36 = ARC-Publicaties 91).

Huis in 't Veld, J.Y., 2003. *Een Inventariserend Veldonderzoek op het terrein van de baanverlenging op luchthaven Eelde, gemeente Tynaarlo (Dr.)*. Groningen (ARC-Rapporten 2003-35 = ARC-Publicaties 91).